

ფირმის გრძელვადიანი ინვესტიციებისა და ფულადი ნაკადების შეფასების მეთოდოლოგიური მიდგომა

DOI: <https://doi.org/10.52340/bal/2026.01.05>

რეზიუმე

ნაშრომში განხილულია ფირმის გრძელვადიანი საინვესტიციო საქმიანობის სტრატეგია და მისი ძირითადი მიმართულებების თანამედროვე მიდგომები. კვლევის მიზანს წარმოადგენს საინვესტიციო საქმიანობის ეკონომიკური არსის, საინვესტიციო პროექტების შეფასების მეთოდებისა და რისკების მართვის მექანიზმების შესწავლა, ასევე საინვესტიციო პორტფელის ფორმირების ძირითადი პრინციპების გაანალიზება. ნაშრომში ყურადღება გამახვილებულია ინვესტიციების როლზე ფირმის ფინანსური მდგრადობის, კონკურენტუნარიანობისა და გრძელვადიანი განვითარების პროცესში.

კვლევის მეთოდოლოგიურ საფუძველს წარმოადგენს ეკონომიკური ანალიზის თეორიული და პრაქტიკული მიდგომები, შედარებითი ანალიზი, ფინანსური მაჩვენებლების შეფასება და საინვესტიციო საქმიანობის განხილვის თანამედროვე ინსტრუმენტები. ნაშრომში განხილულია სტატიკური და დინამიკური შეფასების მეთოდები.

ფირმის საინვესტიციო გრძელვადიანი სტრატეგიის ეფექტიანობა მნიშვნელოვნად არის დამოკიდებული პორტფელის დივერსიფიკაციაზე, რისკების სწორ შეფასებასა და თანამედროვე საინვესტიციო მიდგომების გამოყენებაზე. განსაკუთრებული მნიშვნელობა ენიჭება ინოვაციურ, ციფრულ და ეკოლოგიურად ორიენტირებულ ინვესტიციებს, რომლებიც ხელს უწყობს ფირმის ფინანსური მდგრადობის ზრდასა და ბაზარზე კონკურენტული პოზიციების გამყარებას.

ნაშრომის პრაქტიკული ღირებულება გამოიხატება იმაში, რომ წარმოდგენილი კვლევა და რეკომენდაციები

ბესარიონ ნაყოფია

ეკონომიკურ მეცნიერებათა დოქტორი, თბილისის ჰუმანიტარული სასწავლო უნივერსიტეტის პროფესორი
<https://orcid.org/0000-0001-9017-3658>
besarionakopia@yahoo.com

შეიძლება გამოყენებულ იქნეს ფირმის საინვესტიციო პოლიტიკის დაგეგმვის, გრძელვადიანი საინვესტიციო გადანაცვებების მიღებისა და რისკების მართვის პროცესში.

საკვანძო სიტყვები: გრძელვადიანი საინვესტიციო სტრატეგია, გრძელვადიანი პორტფელი, რისკი, დივერსიფიკაცია, ფინანსური ეფექტიანობა, ფინანსური სტაბილურობა.

METHODOLOGICAL APPROACHES TO THE EVALUATION OF A FIRM'S LONG-TERM INVESTMENTS AND CASH FLOWS

Besarion Nakopia

Doctor of Economic Sciences, Professor Tbilisi Humanitarian University
<https://orcid.org/0000-0001-9017-3658>
besarionakopia@yahoo.com

ABSTRACT

This paper examines the methodological aspects of evaluating a firm's long-term investments and cash flows, as well as contemporary approaches to investment decision-making. The study aims to explore the economic nature of investment activities, investment project evaluation methods, risk management mechanisms, and the fundamental principles of investment portfolio formation. Particular attention is paid to the role of investments in enhancing a firm's financial sustainability, competitiveness, and long-term growth.

The methodological framework of the research is based on theoretical and practical approaches to economic analysis, comparative analysis, the assessment of financial performance indicators, and modern tools for evaluating investment activities. The paper discusses both static and dynamic methods of investment appraisal and highlights their practical application in corporate financial management.

The effectiveness of a firm’s long-term investment strategy largely depends on portfolio diversification, accurate risk assessment, and the adoption of modern investment approaches. Special emphasis is placed on innovative, digital, and environmentally sustainable investments, which contribute to strengthening a firm’s financial stability and improving its competitive position in the marketplace.

The practical significance of the study lies in the applicability of its findings and recommendations to investment policy planning, long-term investment decision-making, and risk management processes. The research outcomes may serve as a useful guide for managers, investors, and financial analysts seeking to improve the efficiency and sustainability of corporate investment activities.

Keywords: long-term investment strategy, long-term portfolio, risk, diversification, financial efficiency, financial stability.

ძირითადი ტექსტი

ინვესტიცია წარმოადგენს ეკონომიკურ კატეგორიას, რომელიც გამოხატავს რესურსების – როგორც ფულად, ისე მატერიალური ან ინტელექტუალური სახით – მიზნობრივ მიმართვას მომავალი სარგებლის მიღების მიზნით. ინვესტიციის არსი მრავალმხრივია: იგი ასახავს კაპიტალის დროებით შენირვას, მოლოდინს მომავალი მოგების შესახებ, რისკის შემცველობას და რესურსების ეფექტიანი განაწილების საჭიროებას. ქართულ ეკონომიკურ ლიტერატურაში ინვესტიცია განიხილება. როგორც განვითარების ფუნდამენტური ფაქტორი, რომელიც ქმნის დამატებით ღირებულებას და უზრუნველყოფს ეკონომიკის სტრუქტურულ გაზრდას. [ნერეთელი თ., 2018, 23.]

ინვესტიციის ეკონომიკური არსი განსაკუთრებულად გამოკვეთილია კლასიკური და ნეოკლასიკური თეორიების ფარგლებში, სადაც ინვესტირება განიხილება როგორც კაპიტალის დაგროვების აუცილებელი პროცესი. ინგლისურენოვანი ლიტერატურის მიხედვით, ინვესტიცია არის „კაპიტალის ის ნაწილი, რომელიც მიმართულია პროდუქციის მომავალი ტალღების ზრდისკენ და გამოხატავს მიმდინარე მოხმარებაზე უარის თქმას უფრო მაღალი მომავალი სარგებლის მისაღებად.“ [Mankiw N., 2021, 43.] ამ მიდგომით, ინვესტიცია არა მხოლოდ ფინანსური აქტივების შექმნას, არამედ სამენარმო ინიციატივის განხორციელების საფუძველს წარმოადგენს.

თანამედროვე ეკონომიკურ მიდგომებში ინვესტიციის კატეგორია დაკავშირებულია არა მხოლოდ მატერიალური აქტივების შექმნასთან, არამედ ინტელექტუალური, ადამიანური და საინფორმაციო რესურსების განვითარებასთან. გლობალიზაციის პირობებში გრძელვადიანი ინვესტიცია უფრო კომპლექსურ ეკონომიკურ მოვლენად გადაიქცა, რადგან ფირმები აერთიანებენ არა მხოლოდ შიდა ფინანსურ რესურსებს, არამედ საერთაშორისო კაპიტალს, ინოვაციურ ტექნოლოგიებსა და გლობალურ პარტნიორობას. ინვესტიციის ეკონომიკური კატეგორია განიხილება როგორც მრავალგანზომილებიანი ფენომენი, რომელიც აერთიანებს კაპიტალის დაგროვებას, რისკისა და მოგების ბალანსს, სტრატეგიულ დაგეგმვას და გრძელვადიან ეკონომიკურ ზრდას. გლობალური ეკონომიკის სწრაფი დინამიკის პირობებში გრძელვადიანი ინვესტიცია ხდება არა მხოლოდ ფინანსური ინსტრუმენტი, არამედ ფირმის კონკურენტუნარიანობისა და მდგრადი განვითარების ძირითადი საფუძველი.

ინვესტიციები მრავალფეროვანი ეკონომიკური კატეგორიაა, რომელიც მოიცავს სხვადასხვა მიმართულებებსა და ფორმებს. ინვესტიციის სახეების კლასიფიკაცია უკავშირდება იმ აქტივებსა და მიზნებს, რომლებსაც ფირმა ინვესტირების პროცესში იყენებს. თანამედროვე ეკონომიკურ ლიტერატურაში გავრცელებულია ინვესტიციების დაყოფა რეალურ, ფინანსურ, ინტელექტუალურ და სოციალურ სახეებად. [ნერეთელი თ., 2018, 63.] რეალური ინვესტიციები წარმოადგენს კაპიტალის დაბანდებას მატერიალურ აქტივებში – შენობებში, ტექნოლოგიებში, სანარმოო ხაზებში, ინფრასტრუქტურაში და სხვა ფიზიკურ ობიექტებში. რეალური ინვესტიციები ქმნის დამატებით სანარმოო შესაძლებლობებს და პირდაპირ კავშირშია ეკონომიკური ზრდის მაჩვენებლებთან. როგორც ინგლისურენოვანი ავტორები აღნიშნავენ, რეალური ინვესტიცია არის „ფიზიკური კაპიტალის ზრდა, რომელიც განსაზღვრავს ქვეყნის გრძელვადიან პროდუქტიულობას. [Mankiw N., 2021, 52.] რეალური ინვესტიციები ყველაზე მეტად დაგეგმვასა და გრძელვადიან სტრატეგიას საჭიროებს. ფინანსური ინვესტიციები უკავშირდება კაპიტალის განთავსებას ფინანსურ ინსტრუმენტებში – აქტივებში, ობლიგაციებში, საინვესტიციო ფონდებში, ბანკის დეპოზიტებში და სხვა ფასიან ქალაქებში.

ინტელექტუალური ინვესტიციები მიემართება არამატერიალურ აქტივებზე – ცოდნაზე, კვალიფიკაციაზე, კვლევაზე და განვითარებაზე (R&D), პროგრამულ უზრუნველყოფაზე, პატენტებსა და ბრენდულ ღირებულებაზე. ქართულ ლიტერატურაში ინტელექტუალური ინვესტიცია განისაზღვრება როგორც „ინვესტირება ადამიანურ და ტექნოლოგიურ შესაძლებლობებში, რომლებიც უზრუნველყოფს ინოვაციურ განვითარებას.“ [გრძელიძე მ., 2019, 78.] ინტელექტუალური ინვესტიციები ფირმის კონკურენტუნარიანობის ერთ-ერთ მთავარ წყაროდ იქცა. სოციალური ინვესტიციები მიმართულია საზოგადოების, გარემოსა და სოციალური კეთილდღეობის გაუმჯობესებაზე.

გრძელვადიანი ინვესტირება წარმოადგენს ფირმის განვითარების ერთ-ერთ უმნიშვნელოვანეს ინსტრუმენტს, რომელიც უზრუნველყოფს როგორც მიმდინარე საქმიანობის სტაბილურობას, ისე მომავალი ზრდისა და კონკურენტული უპირატესობების ფორმირებას. ფირმის მიერ გაცემულ ინვესტიციებს, როგორც კაპიტალურს, ისე ინტელექტუალურს, ძალუძს შექმნას დამატებითი ღირებულება, გააუმჯობესოს პროდუქ-

ციის ხარისხი, გაზარდოს ოპერაციული ეფექტიანობა და განამტკიცოს ბაზარზე პოზიციები. შესაბამისად, გრძელვადიანი ინვესტირების მიზნები მრავალმხრივი ხასიათისაა და მოიცავს როგორც ფინანსურ, ისე სტრატეგიულ მიმართულებებს.

ინვესტირების ერთ-ერთი ძირითადი მიზანია მოგების მაქსიმიზაცია და ფირმის საბაზრო ღირებულების ზრდა. კაპიტალის ეფექტიანი განაწილება უზრუნველყოფს უფრო მაღალ შემოსავალს აქტივებიდან, რაც საბოლოოდ აისახება აქციონერების კეთილდღეობაზე. სტრატეგიული თვალსაზრისით, ინვესტიციების მიზანი მხოლოდ ფინანსური მოგება არ არის. ისინი აუცილებელია ტექნოლოგიური განახლებისთვის, ინოვაციების დანერგვისთვის, ახალი ბაზრების ათვისებისა და პროდუქტის ან მომსახურების დივერსიფიკაციისთვის. რადგანაც დებიტორული დავალიანება იქცევა ფულად საშუალებად მხოლოდ რამოდენიმე დროის გასვლის შემდეგ, მისი შეფასება არ შეიძლება შეესაბამებოდეს ხელშეკრულებით მისაღებ თანხას. ამიტომ ყველა სახის დებიტორული დავალიანება და მონეტარული ფასიანი ქაღალდები უნდა შეფასდეს დისკონტირებული ღირებულებით, რომელიც უნდა იქნეს მომავალში მიღებული. ხშირ შემთხვევაში დისკონტის სიდიდე უმნიშვნელოა და წლიური წმინდა მოგების გაანგარიშებისას მხედველობაში არ მიიღება. ამიტომ დებიტორული დავალიანების ძირითადი ნაწილი აღირიცხება მოსალოდნელი დაფარვის თანხით, ხოლო დავალიანება უპროცენტოდ გაცემულ ობლიგაციებზე-ნომინალური ღირებულებით.

თუ დისკონტის სიდიდე ზუსტად არაა განსაზღვრული, მაშინ შეიძლება გამოყენებულ იქნას კრედიტზე პროცენტი საბაზრო განაკვეთით რისკის შესაბამის დონით. ფირმის ინვესტორული კაპიტალის დისკონტირება საბაზრო განაკვეთის გამოყენებით ან რენტაბელობის შიდა ნორმით იძლევა საშუალებას ფირმის ფულადი სახსრების ნაკადების მიახლოებით შეფასებას. დებიტორული დავალიანებისათვის პროცენტიანი სესხისათვის განაკვეთად ჩვეულებრივ, გამოიყენება დადგენილი პროცენტის ნორმა. რამდენადაც დებიტორული დავალიანების დისკონტირებული შეფასება გაცემული სესხით ჩვეულებრივ ტოლია მისი ნომინალური ღირებულებისა, დებიტორული დავალიანება აღირიცხვაში აისახება ნომინალური ღირებულებით.

აუცილებლობის შემთხვევაში ფირმას შეუძლია მიიღოს ფულადი საშუალებები დებიტორული დავალიანების დაფარვის ვადის გასვლამდე. უწინარეს ყოვლისა, მას შეუძლია გაყიდოს იგი. ფირმას ნებაყოფლობით შეუძლია თავის თავზე აიღოს რისკი და დაარღვიოს ვალდებულება დებიტორობაზე. თუ რისკი გადადის მყიდველზე, მაშინ დებიტორული დავალიანება გაიყიდება „ბრუნვის გარეშე“. სესხი და გაყიდვა „ბრუნვის გარეშე“ წარმოადგენს პირდაპირ ვადიან დაკვეთას. ამასთან წარმოიშობა კითხვა: რას წარმოადგენს არსებითად ასეთი დაკვეთა-გაყიდვას თუ სესხს. დებულებაში „ბუღალტრული აღრიცხვის საერთაშორისო სტანდარტების შესახებ“ მიუთითებს, რომ ასეთი ოპერაცია განიხილება როგორც გაყიდვა, თუ იგი აკმაყოფილებს

მხოლოდ ქვემოთ ჩამოთვლილ პირობებს: გამცემი პირი უთმობს კონტროლის უფლებას ეკონომიკურ მოგებაზე, რომელიც განივთვლება დებიტორულ დავალიანებაში; გამცემი პირის ვალდებულება „ბრუნვით“-ს პირობის თანახმად შეიძლება რეალურად შეფასდეს; მიმღებს არ შეუძლია მოითხოვოს გადმომცემი პირისაგან შეისყიდოს დებიტორული დავალიანება გარდა იმ შემთხვევისა, რომელიც არ ეწინააღმდეგება „ბრუნვით“-ს პირობებს.

თუმცა ამ თვალსაზრისს არ იზიარებენ ამერიკელი მეცნიერები ე. ს. ხენდრივსენი, მ. ფ. ვან ბრენდა და სხვები. ისინი ამტკიცებენ, რომ დებიტორული დავალიანების ყველა გადაცემა წარმოადგენს დაფინანსების ალტერნატიულ ვარიანტებს, ყველა ისინი განიხილება როგორც უბრალო სესხი, სადაც აქტივები გამოიყენება როგორც უზრუნველყოფა. დებიტორული დავალიანების ბალანსური შეფასების ერთ-ერთ არსებით ფაქტორს შეადგენს მისი დაფარვის ხარისხის განსაზღვრა. როგორც ცნობილია, შემოსავალი იზომება მოსალოდნელი ფულადი შემოსავლების თანხით. ამდენად, დებიტორული დავალიანების უშუალო ჩამონერას საანგარიშო პერიოდის მოგების ხარჯზე არა აქვს თეორიული დასაბუთება. ამიტომ საანგარიშო პერიოდის შემოსავლები კორექტირდება ე. წ. „საეჭვო ვალების დაფარვის რეზერვის“ დარიცხვისას.

ანგარიშგებაში შემოსავალი აისახება, როგორც მიღებული აქტივი, რომელიც შემოსულია პროდუქციაზე გაცვლით და აქვს საიმედო შეფასება. რამდენადაც დებიტორული დავალიანება ჩვეულებრივ გამოისახება ფულში, ადგილი აქვს შესამოწმებელი შეფასების საზომს და შემოსავალი აისახება, როგორც გაყიდვის დროს ან ადრე მიღებული. გაყიდვის შემდეგ წმინდა შემოსავლის ნებისმიერი ცვლილება შეიძლება გამოწვეული იყოს მხოლოდ დარიცხული პროცენტებით ან მიუღებელი გადასახადის შეცდომის შეფასების კორექტირებით. დებიტორულ დავალიანებად განიხილება ფასიანი ქაღალდები, როგორებიცაა ობლიგაციები, თამასუქები, რომლებშიც თარიღი და დაფარვის ღირებულება განსაზღვრული. ისინი შემოსავლებში უნდა იქნას აყვანილი წმინდა მიმდინარე დისკონტირებული ღირებულებით, ამ შემთხვევაში, როცა დისკონტის სიდიდის დონე სჭარბობს საბაზროს.

საერთოდ, ბუღალტრული პროცედურებით მიღებულია ფასიანი ქაღალდები, როცა ისინი წარმოადგენენ საბრუნავი საშუალებების ნაწილს, აღირიცხება ორი შეფასებიდან უმცირესით (თვითღირებულებით ან საბაზრო ღირებულებით). ამ მეთოდის არსი იმაში მდგომარეობს, რომ იგი უფრო მისაღებია ფასიანი ქაღალდის გაყიდვის შემთხვევაში მოგების ან ზარალის გასაზომად. თუ საბაზრო ფასი აინევა თვითღირებულებაზე ზემოთ, ღირებულების ზრდა ჩვეულებრივ არ რეგისტრირდება, რამდენადაც მოგება ამ შემთხვევაში ფორმალურად არაა რეალიზებული; შესაბამისად ეს შეიძლება გაქრეს მანამ, სანამ ეს ფასიანი ქაღალდები იქნება გაყიდული. თუ საბაზრო ღირებულება გახდა მათ თვითღირებულებაზე ნაკლები, ზარალი უნდა დაიფაროს, ხოლო ფასიანი ქაღალდები ბალანსში აისახება მათი რეალიზაციის

მიმდინარე ღირებულებით.

ასევე, ბუღალტრული აღრიცხვის საერთაშორისო სტანდარტების დებულებით კოტირებული ფასიანი ქაღალდები ითვლება გრძელვადიან ან მოკლევადიან ინვესტიციად და უნდა შეფასდეს ერთად, როგორც ფასიანი ქაღალდების პორტფელი ორი სიდიდიდან (თვითღირებულება და საბაზრო ღირებულება) უმცირესით.

ფასიანი ქაღალდებში დროებითი დაბანდება ჩვეულებრივ კეთდება ფულადი საშუალებების მეორადი რეზერვის შესაქმნელად. შესაბამისად, ფასიანი ქაღალდებიდან მოგება დივიდენდებიდან და პროცენტებიდან წარმოადგენენ მეორე ხარისხოვანს ფირმის ძირითად საქმიანობასთან შედარებით. ფასიანი ქაღალდების პროცენტებიდან მიღებული მოგება დაირიცხება და აისახება ანგარიშგებაში, როგორც იმ საანგარიშგებო პერიოდში მიღებული, რომელსაც მიეკუთვნება თვით პროცენტი. დივიდენდებიდან მიღებული მოგების აღიარება ხდება მისი გამოცხადების მომენტიდან, რამდენადაც ამ მომენტამდე აქციონერს არა აქვს მათზე პრეტენზიის კანონიერი უფლება.

ზემოთ ხსენებული ღირებულების მოთხოვნებიდან გამომდინარე, კაპიტალურ ფასიანი ქაღალდებში გრძელვადიანი ფულადი დაბანდებები უნდა აღირიცხოს ცალკე, უმცირესის შეფასების მეთოდოლოგიით. აქციის გრძელვადიანი პორტფელიდან მოკლევადიან ფასიანი ქაღალდებში გადატანა უნდა მოხდეს ორიდან უმცირესის შეფასების მეთოდოლოგიით. თუ საბაზრო ფასი დაბალია თვითღირებულებაზე, მაშინ იგი მხედველობაში არ მიიღება, სხვაობა განეკუთვნება მოგების შემცირებას, როგორც არარეალიზებული ზარალი. ასეთი პროცედურა აქციის განმეორებითი ყიდვის ტოლფასია. თუ საბაზრო ფასის დაცემა განიხილება არა დროებითი მოვლენა, მაშინ იგი აისახება, როგორც მიღებული (რეალიზებული) მოგება.

მონეტარული საბრუნავი საშუალებები წარმოადგენს ფულადი ერთეულების მსყიდველობითი უნარის საერთო ფიქსირებულ თანხას, რომელიც განკუთვნილია და მისაწვდომია მიმდინარე საოპერაციო ციკლის ან ერთი კალენდარული წლის განმავლობაში გამოსაყენებლად. ამ კატეგორიას მიეკუთვნება ფული მისი სხვადასხვა ფორმითა და მათი მოთხოვნის უფლებით. ფულის მიღება ძირითადად განისაზღვრება ფორმალური და არაფორმალური ხელშეკრულებებით, რომლითაც დგინდება, რომ ერთი მხარე იღებს ვალდებულებას მეორე მხარეს განსაზღვრულ მომენტში დროის განსაზღვრულ შუალედის განმავლობაში გადაუხდის ფულის განსაზღვრულ თანხას.

არამონეტარული საბრუნავი საშუალებები წარმოადგენს უფლებას ან მოთხოვნას, რომელზეც წინასწარ არაა ცნობილი არც თარიღი, მათი მიმართება ფულში, არც ფულადი თანხა. მათ მიეკუთვნება: დაბანდებანი სხვა საწარმოს ჩვეულებრივ აქციებში; მზა პროდუქციის მარაგები და ავანსირებული ხარჯები.

ფულადი საშუალებები აღირიცხება მათი მიმდინარე შეფასებით. შესაბამისად, ნებისმიერი მოგება და ზარალი აღიარდება გასული აქტივების გაცვლის შედეგად მიღებული ფულადი საშუალებების თანხით,

ამავე დროს არც ერთი მოგება და ზარალი არსებული ფულადი საშუალებებიდან აქტივებზე გაცვლამდე არ აღიარდება მიღებულად. გამოწვევის შეიძლება შეადგენდეს ფულის მსყიდველობითი უნარის ცვლილებები. უცხოური ვალუტით არსებული დაბანდება უნდა იყოს გამოსახული ეროვნული ვალუტით ბალანსის შედგენის თარიღისთვის არსებული კურსით.

ავანსირებულ ხარჯებს ბევრი საერთო აქვთ, რომელიც იძლევა მათ ერთ ჯგუფში გაერთიანების შესაძლებლობას, ამასთან, მათ შორის არსებობს მნიშვნელოვანი განსხვავება. ზოგიერთი მათგანი წარმოადგენილია მატერიალური აქტივებით (მაგ. დამხმარე მასალები), ზოგი არის აქტივების გამოყენების უფლებით, რომელიც ეკუთვნის სხვა საწარმოს, დანარჩენი ხარჯები მჭიდროდაა დაკავშირებული სხვა სახის აქტივებთან და პასივებთან, მარაგების შეფასების მეთოდოლოგია განსხვავდება მონეტარული აქტივებისა და ავანსირებული ხარჯების შეფასებისაგან. მონეტარულ აქტივებში გამოისახება განსაზღვრული მსყიდველობითი უნარის ფულადი თანხის ოდენობით, რომელიც შეიძლება მიღებულ იქნას ამჟამად ან გრძელვადიან პერიოდში. შესაბამისად, მონეტარული აქტივების მიმდინარე ღირებულება შეიძლება გაანგარიშებულ იქნას მოსალოდნელ ფულადი შემოსავლების დისკონტირებით, რაც შეეხება ავანსირებულ საშუალებებს, ისინი წარმოადგენენ მომსახურებას, რომელიც იქნება განუღებელი მისი შემოსავლების შექმნის პროცესში. ამ მომსახურების ღირებულების განსაზღვრა, როგორც მათ მიერ შექმნილი დამატებითი შემოსავალი, არ წარმოადგენს შესაძლებელს. ისინი შეიძლება შეფასდეს მხოლოდ მათი შექმნის ღირებულებით (მიმდინარე ან წარსული). მარაგების ღირებულება ესაა საშუალებების, რომლებშიც შედის დანახარჯები მათ შექმნაზე, შემოტანაზე და განლაგებაზე. თავის მხრივ, ამ საშუალებების შეფასება იზომება იმ დანახარჯებით, რომელიც იყო განუღებელი მათ შექმნაზე. ამასთან, წარმოიშვა რიგი კითხვები: რომელი დანახარჯი ჩაითვალოს აუცილებლად; რომელი დანახარჯი შეიძლება ასოცირდებოდეს ამ თუ იმ საქონელთან (პროდუქტთან); რომელი დანახარჯი უნდა იყოს მიკუთვნებული ხარჯებზე. აუცილებელს მიეკუთვნება დანახარჯები, რომელიც განუღებელია ჯანსაღი გონებით. ამერიკული „ბუღალტრული გამოკვლევის ბიულეტენი“ (ARB) იძლევა რეკომენდაციას, რათა შეხედულების გამომეშავების საფუძველად ამ საკითხში გამოყენებული იქნას ნორმების პრინციპი, სადაც მითითებულია, რომ ზოგიერთი გარემოცვის გამო ისეთი ხარჯები, როგორიცაა უბრალო მოწყობილობები, ზენორმატიული წუნი, ორმაგი ფრახტი და განმეორებითი დანახარჯები, შეიძლება იმდენად გადახრილი იყოს ნორმატიული ხარჯებისაგან, რომ ისინი შეიძლება განხილულ იქნას, როგორც საანგარიშო პერიოდის დანახარჯებად და არა როგორც პროდუქციის მარაგის ღირებულების ნაწილი. თავის მხრივ, „ამერიკის ბუღალტერთა ასოციაცია“ (AAA) აღნიშნავს, რომ მხოლოდ ის დანახარჯები, რომლებიც დასაბუთებულად შედის პროდუქტიულში, შეიძლება ჩართული იქნას პროდუქციის თვითღირებულებაში.

მთავარი არის ის, რომ ყველა აქტივი აისახება მათი დაფარვის მიმდინარე დისკონტირებული შეფასების თანხით, განუსაზღვრელობის მხედველობაში მიღების კორექტირებით. არსებითობისა და კონსერვატიზმის პრინციპებიდან გამომდინარე აქტივები არ უნდა იყოს შეფასებული მათი შესაძლო რეალიზაციის წმინდა ღირებულებაზე ზევით. აქტივების ღირებულების ზრდა წყდება ექსპლუატაციაში გადაცემის ან გასაყიდად გამზადების შემდეგ.

ფირმის სტრატეგიული განვითარებისთვის მნიშვნელოვანი არის ასევე ადამიანურ კაპიტალში გრძელვადიანი ინვესტირება, რაც ზრდის კვალიფიკაციას, პროდუქტიულობასა და ორგანიზაციულ მოქნილობას. თანამედროვე ეკონომიკურ გარემოში კორპორაციები სულ უფრო მეტად აფასებენ ინტელექტუალურ რესურსებს, ამიტომ ტრენინგებში, განათლებასა და კორპორაციული კულტურის გაძლიერებაში ჩადებული ინვესტიციები გრძელვადიან პერსპექტივაში ზრდის ფირმის კონკურენტუნარიანობას. [Becker, G., 2009, 27.]

ფირმის საინვესტიციო სტრატეგიის ფორმირების პროცესში ერთ-ერთი ცენტრალური საკითხია რისკისა და შემოსავლის ოპტიმიზაცია. თანამედროვე ეკონომიკაში ინვესტორები ყოველთვის ცდილობენ მიაღწიონ მაქსიმალურ მოგებას მინიმალური რისკის პირობებში. აღნიშნული პრინციპი წარმოადგენს ფინანსური თეორიის ერთ-ერთ ძირითად საძირკველს და გრძელვადიანი ინვესტიციების დაგეგმვის საფუძველს. [Markowitz H., 1952, 45.] ფირმების საინვესტიციო სტრატეგია მეტად რთული და მრავალგანზომილებიანია, რაც განპირობებულია გლობალური კონკურენციის ზრდით, ტექნოლოგიური ცვლილებების სწრაფი ტემპით და სოციალურ-ეკოლოგიური ფაქტორების მზარდი მნიშვნელობით. თანამედროვე მიდგომები გრძელვადიან ინვესტირებაში გულისხმობს დივერსიფიკაციას, ESG/მწვანე ინვესტიციებს და ციფრული ტრანსფორმაციის სტრატეგიებს, რომლებიც ფირმას საშუალებას აძლევს გაზარდოს ეფექტიანობა, შემცირდეს რისკები და გაუმკლავდეს გლობალური ბაზრის გამოწვევებს. [Stiglitz J., 2002, 25.]

ESG და მწვანე ინვესტიციები თანამედროვე ეკონომიკაში მნიშვნელოვან სტრატეგიულ ელემენტს წარმოადგენს. ფირმები მიმართავენ ინვესტიციებს ისეთ პროექტებში, რომლებიც ხელს უწყობენ გარემოს დაცვას, სოციალური პასუხისმგებლობის გაძლიერებას და კორპორაციული მმართველობის ხარისხის გაუმჯობესებას. საერთაშორისო კვლევები მიუთითებენ, რომ ESG ინვესტიციები არა მხოლოდ ზრდის ფირმის რეპუტაციას, არამედ აძლიერებს გრძელვადიან ფინანსურ შედეგებს. [Eccles, R., Ioannou, I., Serafeim, G., 2014, 16] მწვანე ინვესტიციები განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია გლობალურ კაპიტალურ ბაზრებზე, სადაც კლიმატის ცვლილების და მდგრადობის საკითხები მნიშვნელოვნად აისახება ინვესტორების გადაწყვეტილებებზე.

ციფრული ტრანსფორმაციის სტრატეგიები მოიცავს ტექნოლოგიური ინოვაციების, big data, AI, cloud computing და Industry 4.0 ტექნოლოგიების დანერგვას. ფირმები, რომლებიც წარმატებით იყენებენ ციფრულ

ტრანსფორმაციას, ზრდიან წარმოების ეფექტიანობას, ამცირებენ ოპერაციულ ხარჯებს, და აძლიერებენ კონკურენტულ უპირატესობას გლობალურ ბაზარზე. [Brynjolfsson, E., McAfee, A., 2014, 34.] ციფრული ტრანსფორმაცია ასევე აძლევს შესაძლებლობას ფირმებს, სწრაფად მოახდინონ ადაპტირება ბაზრის ცვლილებებთან და მიიღონ სწრაფი საინვესტიციო გადაწყვეტილებები რეალურ დროში.

თანამედროვე მიდგომები გრძელვადიან საინვესტიციო სტრატეგიაში – დივერსიფიკაცია, ESG/მწვანე ინვესტიციები და ციფრული ტრანსფორმაცია – წარმოადგენს სტრატეგიული დაგეგმვის მნიშვნელოვან კომპონენტებს, რომლებიც ხელს უწყობენ ფირმის მდგრად განვითარებას, გლობალურ კონკურენციასთან ადაპტიაციას და ფინანსური რისკების ეფექტიან მართვას.

გრძელვადიანი საინვესტიციო პროექტების შეფასება ფირმის ფინანსური გადაწყვეტილებების მიღების ერთ-ერთ ცენტრალურ ელემენტს წარმოადგენს. საინვესტიციო კვლევა მიზნად ისახავს პროექტის სარგებლის, რისკების და ეფექტიანობის განსაზღვრას. ამ მიზნით გამოიყენება სხვადასხვა მეთოდი, რომელთა შორის საწყისი ეტაპი ხშირად დაკავშირებულია სტატიკურ მეთოდებთან, რომლებიც ფასეულობას ძირითადად მოკლევადიან ან „სტანდარტულ“ ფინანსურ პარამეტრებზე დაყრდნობით განსაზღვრებენ. [Brealey R., Myers, S., 2020, 34] დაბრუნების პერიოდი წარმოადგენს ყველაზე გავრცელებულ სტატიკურ მეთოდს. იგი განსაზღვრავს პერიოდს, რომელშიც პროექტიდან მიღებული ნეტო ფულადი ნაკადები უზრუნველყოფენ თავდაპირველად ინვესტირებულ კაპიტალს. მთავარი უპირატესობაა მეთოდის სიმარტივე და პირდაპირი ინტერპრეტაცია: ინვესტორი ადვილად განსაზღვრავს, როდის დაბრუნდება ჩადებული კაპიტალი. თუმცა, როგორც ეკონომიკურ ლიტერატურაში აღნიშნავენ, მეთოდი არ ითვალისწინებს ფულის დროებით ღირებულებას და არ აისახება პროექტის გრძელვადიან შემოსავლიანობაზე. [Ross S., Westerfield, R., Jaffe, J., 2019, 67.]

Accounting Rate of Return (ARR) – უკეგების სააღრიცხვო განაკვეთი წარმოადგენს საინვესტიციო პროექტების შეფასების ერთ-ერთ სტატიკურ მეთოდს, რომელიც ეფუძნება პროექტის საშუალო წლიური მოგების ანალიზს. აღნიშნული მეთოდი აჩვენებს, რა მოცულობის სარგებელს იღებს ფირმა განხორციელებული ინვესტიციიდან და მას გამოხატავს მთლიანი ინვესტიციის ან საბაზისო კაპიტალის პროცენტული მაჩვენებლის სახით. ARR-ის მთავარი უპირატესობაა მისი გამოყენების სიმარტივე და ფინანსურ ანგარიშგებასთან ადვილად დაკავშირება, რის გამოც იგი პრაქტიკაში საკმაოდ ხშირად გამოიყენება.

თუმცა, მეთოდს გარკვეული შეზღუდვებიც გააჩნია. კერძოდ, იგი არ ითვალისწინებს ფულის დროით ღირებულებას და ნაკლებ ყურადღებას აქცევს საინვესტიციო რისკებს, რაც პროექტის გრძელვადიანი ეფექტიანობის შეფასებას ართულებს. სწორედ ამიტომ, სტატიკური მეთოდები უმეტესად გამოიყენება პროექტების პირველადი განხილვისას ან მცირე მოცულობის ინვესტი-

ციების შეფასების დროს, როდესაც მთავარი აქცენტი კეთდება კაპიტალის მოკლევადიან უკუგებაზე.

უკუგების პერიოდი და უკეგების სააღრიცხვო განაკვეთი (ARR) ფირმას საშუალებას აძლევს სწრაფად და მარტივად შეაფასოს პროექტის სანყისი ფინანსური ეფექტიანობა. თუმცა, გრძელვადიანი საინვესტიციო გადანყვეტილებების მიღებისას აუცილებელია მათი შერწყმა დინამიკურ მეთოდებთან, რათა გათვალისწინებულ იქნეს ფულის დროითი ღირებულება, რისკები და პროექტის მომავალი შემოსავლიანობა. [Brigham E., Ehrhardt, M., 2021, 23.]

გრძელვადიანი საინვესტიციო პროექტების ეფექტიანობის შეფასება მოითხოვს არა მხოლოდ შემოსავლიანობის განსაზღვრას, არამედ რისკების სისტემატურ ანალიზს. გლობალური ბაზრის სწრაფი ცვლილებები, ეკონომიკური ციკლები და პოლიტიკურ-საკანონმდებლო ფაქტორები ქმნიან პირობებს, რომელშიც ფირმას უნევს მიიღოს საინვესტიციო გადანყვეტილებები გაუთვალისწინებელი რისკების პირობებში. [Brealey, R., Myers, S., Allen, F., 2020, 34] სწორედ ამიტომ, ინვესტორები იყენებენ სხვადასხვა რისკის განხილვის ინსტრუმენტს, რომელთა შორის ყველაზე გავრცელებულია Scenario Analysis და Sensitivity Analysis.

სცენარების ანალიზი (Scenario Analysis) წარმოადგენს საინვესტიციო პროექტების შეფასების მნიშვნელოვან მეთოდს, რომელიც სხვადასხვა შესაძლო სიტუაციის გათვალისწინებით პროექტის შედეგების პროგნოზირებას ემსახურება. აღნიშნული მეთოდის გამოყენებით ინვესტორი აფასებს, როგორ შეიძლება შეიცვალოს პროექტის შემოსავლიანობა ოპტიმისტური, რეალისტური ან პესიმისტური სცენარის პირობებში. ეს ფირმას საშუალებას აძლევს წინასწარ განსაზღვროს შესაძლო რისკები, შეაფასოს პროექტის მდგრადობა და მიიღოს უფრო ინფორმირებული საინვესტიციო გადანყვეტილებები. [Damodaran A., 2020, 43.] მაგალითად, სხვადასხვა მაკროეკონომიკური ფაქტორის ცვლილება, პროდუქციის ფასების მერყეობა ან მოთხოვნის შემცირება შეიძლება განხილულ იქნეს განსხვავებულ სცენარებად.

სენსიტიურობის ანალიზი (Sensitivity Analysis) კი განსაზღვრავს, რამდენად მგრძობიარეა პროექტი კონკრეტული ფაქტორების ცვლილების მიმართ. ამ მეთოდის მიზანია გამოავლინოს ის პარამეტრები, რომლებიც ყველაზე ძლიერ გავლენას ახდენენ პროექტის შედეგებზე, როგორცაა ნეტო მიმდინარე ღირებულება (NPV), შიდა მოგებიანობის ნორმა (IRR) ან მომგებიანობის ინდექსი (PI). მაგალითად, კაპიტალის ღირებულების, გაყიდვების მოცულობის ან საოპერაციო ხარჯების ცვლილება პირდაპირ აისახება პროექტის ფინანსურ შედეგებზე. მეთოდის მთავარი უპირატესობა მისი სიმარტივე და შედეგების ადვილად ინტერპრეტირების შესაძლებლობაა, რაც ინვესტორს საშუალებას აძლევს ყურადღება გაამახვილოს ყველაზე მნიშვნელოვან რისკებზე. [Ross S., Westerfield, R., Jaffe, J., 2019, 32.]

სცენარებისა და სენსიტიურობის ანალიზის ერთობლივი გამოყენება ფირმას აძლევს შესაძლებლობას

უფრო სრულყოფილად შეაფასოს გრძელვადიანი საინვესტიციო პროექტი და ეფექტიანად მართოს რისკები. აღნიშნული მეთოდები განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია ეკონომიკური არასტაბილურობისა და ბაზრის ცვალებადი პირობების დროს, როდესაც საინვესტიციო გადანყვეტილებების მიღება მაღალი გაურკვევლობის პირობებში ხდება. [Berk J., DeMarzo, P., 2020, 64.]

ფირმის საინვესტიციო პორტფელის ფორმირება წარმოადგენს ერთ-ერთ ცენტრალურ სტრატეგიულ პროცესს, რომელიც საშუალებას აძლევს კომპანიას მაქსიმალურად გაზარდოს მოგება და შეამციროს რისკი. თანამედროვე ეკონომიკურ პირობებში ინვესტიციური გადანყვეტილებების ეფექტიანობა დიდწილად დამოკიდებულია პორტფელის სწორად დაგეგმვაზე და აქტივების ოპტიმალურ კომბინაციაზე. [ჯანელიძე კ., 2018, 34.]

საინვესტიციო პორტფელის ფორმირების პროცესში განსაკუთრებული მნიშვნელობა ენიჭება რამდენიმე ძირითად პრინციპს. ერთ-ერთი ყველაზე მნიშვნელოვანი არის დივერსიფიკაცია, რაც გულისხმობს აქტივების განაწილებას სხვადასხვა სექტორსა და გეოგრაფიულ რეგიონებში. აღნიშნული მიდგომა ამცირებს ფირმის დამოკიდებულებას ერთ კონკრეტულ ფაქტორზე და ხელს უწყობს რისკების დაბალანსებასა და სტაბილური შემოსავლების მიღებას [მაჭარაშვილი შ., 2020, 30.]

პორტფელის ფორმირებისას მნიშვნელოვანია ასევე სეზონურობისა და ეკონომიკური ციკლების გათვალისწინება. ფირმამ უნდა შეარჩიოს ისეთი აქტივები, რომლებიც სხვადასხვა ეკონომიკურ პირობებში უზრუნველყოფენ სტაბილურობასა და ფინანსურ მდგრადობას [კუპატაძე დ., 2019, 45.]. მნიშვნელოვანი პრინციპია ლიკვიდურობაც, რაც ნიშნავს, რომ პორტფელის გარკვეული ნაწილი უნდა შედგებოდეს მარტივად რეალიზებადი აქტივებისგან, რათა კომპანიამ შეძლოს სწრაფი რეაგირება ბაზრის მოულოდნელ ცვლილებებზე.

პორტფელის მართვისას აუცილებელია რენტაბელურობასა და რისკს შორის ბალანსის დაცვა. საინვესტიციო გადანყვეტილებების მიღების პროცესში ხშირად გამოიყენება ისეთი ფინანსური მაჩვენებლები, როგორცაა ნეტო მიმდინარე ღირებულება (NPV), შიდა მოგებიანობის ნორმა (IRR) და მომგებიანობის ინდექსი (PI), რომლებიც პროექტის ეფექტიანობის შეფასების საშუალებას იძლევა [თოდუა ნ., 2021, 38.]

თანამედროვე პირობებში კომპანიები სულ უფრო მეტ ყურადღებას უთმობენ საერთაშორისო ბაზრებს, ინოვაციურ პროექტებსა და ეკოლოგიურად ორიენტირებულ ინვესტიციებს. ეს მიმართულებები ხელს უწყობს ფირმის გრძელვადიან კონკურენტულ უპირატესობას და ფინანსურ მდგრადობას. შესაბამისად, საინვესტიციო პორტფელის ფორმირება ეფუძნება არა მხოლოდ ფინანსურ ეფექტიანობას, არამედ სტრატეგიულ დაგეგმვასა და რისკების მართვას.

ფირმის საინვესტიციო საქმიანობის კვლევა მიზნად ისახავს საინვესტიციო სტრატეგიის ეფექტიანობის შეფასებას, პორტფელის ოპტიმიზაციასა და გრძელვადიანი ფინანსური მდგრადობის უზრუნველყოფას [ჯანელიძე კ., 2018, 32.]. აღნიშნული კვლევა ეფუძნება რო-

გორც სტატიკურ და დინამიკურ შეფასების მეთოდებს, ასევე რისკების შეფასების ინსტრუმენტებს, რომლებიც ფირმას ეხმარება უფრო ინფორმირებული გადაწყვეტილებების მიღებაში [მაჭარაშვილი შ., 2020, 23].

განხილვის პროცესში განსაკუთრებული ყურადღება ეთმობა ფინანსურ მაჩვენებლებს, როგორცაა ნეტო შემოსავალი, ინვესტიციის უკუგება (ROI), შიდა მოგებიანობის ნორმა (IRR), ნეტო მიმდინარე ღირებულება (NPV) და მომგებიანობის ინდექსი (PI) [თოდუა ნ., 2021, 98]. აღნიშნული ინდიკატორები ასახავენ პროექტების მომგებიანობასა და ფირმის რესურსების გამოყენების ეფექტიანობას.

საერთაშორისო ბაზრების არასტაბილურობა და კრიზისული მოვლენები მნიშვნელოვან გავლენას ახდენს ფირმების გრძელვადიან საინვესტიციო საქმიანობაზე. სწორედ ამიტომ, ფირმები განსაკუთრებულ ყურადღებას უთმობენ პორტფელის დივერსიფიკაციასა და რისკების შემცირებას [კუპატაძე დ., 2019, 34]. პრაქტიკა აჩვენებს, რომ სწორად დაგეგმილი გრძელვადიანი საინვესტიციო პორტფელი ზრდის შემოსავლიანობას, უზრუნველყოფს სტაბილურობას და ამცირებს ერთ კონკრეტულ სექტორზე დამოკიდებულებას [ბერძენიშვილი გ., 2022, 37].

საინვესტიციო საქმიანობის ეფექტიანობის შეფასება შეუძლებელია რისკების განხილვის გარეშე. თანამედროვე ეკონომიკურ გარემოში ფირმები მუდმივად აწყდებიან ფინანსურ, პოლიტიკურ და საბაზრო რისკებს, რაც საინვესტიციო გადაწყვეტილებებს უფრო რთულსა და მრავალფაქტორულს ხდის [ჯანელიძე კ., 2018, 23].

რისკების შეფასების პროცესში გამოიყენება სხვადასხვა მეთოდი. სენსიტიურობის ანალიზი განსაზღვრავს, როგორ აისახება კონკრეტული პარამეტრების ცვლილება პროექტის შედეგებზე, მათ შორის NPV-ის, IRR-ისა და PI-ის მაჩვენებლებზე [ბერძენიშვილი გ., 2022, 76]. სცენარების ანალიზი კი აფასებს პროექტის ეფექტიანობას სხვადასხვა ეკონომიკური გარემოს პირობებში [კუპატაძე დ., 2019, 26]. დამატებით გამოიყენება სტრეს-ტესტირება, რომლის მიზანია უკიდურესი ეკონომიკური პირობების მოდელირება და პორტფელის მდგრადობის შეფასება [თოდუა ნ., 2021, 62].

ფირმის გრძელვადიანი საინვესტიციო სტრატეგიის განხილვისას, მნიშვნელოვანია ძლიერი და სუსტი მხარეების გამოვლენა, რადგან ეს ხელს უწყობს პორტფელის მართვის გაუმჯობესებას და გრძელვადიანი კონკურენტული უპირატესობის შექმნას [ჯანელიძე კ., 2018, 23]. სტრატეგიის ერთ-ერთ ძლიერ მხარეს წარმოადგენს დივერსიფიციონობის საინვესტიციო პორტფელი, რომელიც მოიცავს რეალურ, ფინანსურ, ინტელექტუალურ და ეკოლოგიურ აქტივებს, რაც ამცირებს რისკის დონეს [მაჭარაშვილი შ., 2020, 82]. ასევე მნიშვნელოვანია საერთაშორისო ბაზრებზე ოპერირება, რაც ფირმას საშუალებას აძლევს გაზარდოს შემოსავლიანობა და შეინარჩუნოს სტაბილურობა ეკონომიკური ცვლილებების პირობებში [თოდუა ნ., 2021, 32].

ინოვაციური პროექტები, ტექნოლოგიური განვითარება და გრძელვადიანი ნმვანე ინვესტიციები კიდევ

უფრო აძლიერებს ფირმის კონკურენტუნარიანობას და ზრდის მის მდგრადობას გრძელვადიან პერსპექტივაში [კუპატაძე დ., 2019]. ამასთანავე, რისკ-მენეჯმენტის თანამედროვე ინსტრუმენტების გამოყენება, როგორცაა სენსიტიურობის ანალიზი, სცენარების შეფასება და სტრეს-ტესტირება, კომპანიას ეხმარება სწრაფად მოერგოს ცვალებად ეკონომიკურ გარემოს და შეამციროს პოტენციური დანაკარგები.

დასკვნა

ნაშრომში განხილულმა საკითხებმა აჩვენა, რომ გრძელვადიანი საინვესტიციო საქმიანობა ფირმის განვითარების ერთ-ერთ უმნიშვნელოვანეს მიმართულებას წარმოადგენს. ინვესტიციები უზრუნველყოფს არა მხოლოდ ფინანსური რესურსების ზრდას, არამედ ტექნოლოგიური განვითარების, ინოვაციების დანერგვისა და კონკურენტული უპირატესობის ფორმირების შესაძლებლობას. თანამედროვე ეკონომიკურ გარემოში საინვესტიციო გადაწყვეტილებების ეფექტიანობა დიდწილად დამოკიდებულია როგორც ფინანსურ მაჩვენებლებზე, ისე რისკების სწორ შეფასებასა და სტრატეგიულ დაგეგმვაზე.

კვლევის საფუძველზე შეიძლება ითქვას, რომ ფირმებმა გრძელვადიანი საინვესტიციო გადაწყვეტილებების მიღების პროცესში უნდა გამოიყენონ როგორც სტატიკური, ისე დინამიკური შეფასების მეთოდები, რათა უფრო სრულყოფილად შეფასდეს პროექტების ეფექტიანობა და შესაძლო რისკები. განსაკუთრებული ყურადღება უნდა მიექცეს საინვესტიციო პორტფელის დივერსიფიკაციას, რადგან სხვადასხვა სექტორსა და აქტივში კაპიტალის განაწილება ამცირებს ფინანსურ რისკებს და უზრუნველყოფს შემოსავლების სტაბილურობას. ასევე მნიშვნელოვანია რისკების მართვის თანამედროვე ინსტრუმენტების გამოყენება, მათ შორის სცენარებისა და სენსიტიურობის მეთოდი, რაც ფირმას საშუალებას აძლევს სწრაფად მოერგოს ეკონომიკური გარემოს ცვლილებებს. თანამედროვე პირობებში მიზანშეწონილია ინოვაციურ, ციფრულ და ეკოლოგიურად ორიენტირებულ პროექტებში ინვესტიციების ზრდა, რადგან ეს ხელს უწყობს კონკურენტუნარიანობის ამაღლებასა და გრძელვადიანი ფინანსური მდგრადობის უზრუნველყოფას.

სტატიაში განსაკუთრებული ყურადღება დაეთმო რისკების ანალიზს. გამოიკვეთა, რომ თანამედროვე პირობებში ფირმები მუდმივად ექვემდებარებიან ეკონომიკურ, ფინანსურ და საბაზრო რისკებს. სწორედ ამიტომ, სცენარების განხილვა და სენსიტიურობის მეთოდის გამოყენება აუცილებელია საინვესტიციო პროექტების მდგრადობის შესაფასებლად. აღნიშნული მეთოდები კომპანიებს ეხმარება შესაძლო დანაკარგების შემცირებასა და უფრო მოქნილი საინვესტიციო პოლიტიკის განხორციელებაში.

კვლევამ ასევე აჩვენა, რომ საინვესტიციო პორტფელის დივერსიფიკაცია ფირმის ფინანსური სტაბილურობის ერთ-ერთი მთავარი პირობაა. სხვადასხვა სექტორსა და აქტივში კაპიტალის განაწილება ამცირებს რისკებს

და ზრდის შემოსავლიანობის სტაბილურობას. ამასთან ერთად, თანამედროვე პირობებში იზრდება ინოვაციური, ციფრული და ეკოლოგიურად ორიენტირებული ინვესტიციების მნიშვნელობა, რადგან ისინი უზრუნველყოფენ ფირმის გრძელვადიან კონკურენტუნარიანობას.

ამრიგად, ეფექტიანი საინვესტიციო გრძელვადიანი სტრატეგია წარმოადგენს ფირმის ფინანსური მდგრადობის, კონკურენტუნარიანობისა და გრძელვადიანი განვითარების მნიშვნელოვან საფუძველს. თანამედროვე პირობებში წარმატებას აღწევენ ის კომპანიები, რომლებიც ახერხებენ ინვესტიციების ეფექტიან მართვას, რისკების სწორ შეფასებასა და ინოვაციური მიდგომების გამოყენებას.

გამოყენებული ლიტერატურა:

1. ბერძენიშვილი გ. ინვესტიციური გადაწყვეტილებების მართვა გლობალურ ბაზრებზე. თბილისი, 2022;
2. ავთანდილ სილაგაძე. საქართველოს სოციალურ-ეკონომიკური განვითარების პროგრამა. თბილისი. 2021;
3. პაპავა ვ. ეკონომიკა და თვისებრივად ახალი ეკონომიკური კრიზისი. თბილისი 2022;
4. კოვზანაძე ი. თანამედროვე საბანკო საქმე. თეორია და პრაქტიკა. თბილისი, 2022;

5. თოდუა ნ. ფინანსური მენეჯმენტი და ინვესტიციური სტრატეგიები. თბილისი, 2021;
6. კუპატაძე დ. ფირმის სტრატეგიული მენეჯმენტი და პორტფელის ანალიზი. თბილისი, 2019;
7. მაჭარაშვილი შ. ინვესტიციების მართვა თანამედროვე კომპანიებში. თბილისი, 2020;
8. წერეთელი თ. ინვესტიციები და მათი ეკონომიკური როლი. თბილისი, 2018;
9. Becker, G. Human Capital: A Theoretical and Empirical Analysis. University of Chicago Press, 2009;
10. Berk, J., & DeMarzo, P. Corporate Finance. Pearson, 2020;
11. Brealey, R., Myers, S., & Allen, F. Principles of Corporate Finance. McGraw-Hill, 2020;
12. Brigham, E., & Ehrhardt, M. Financial Management: Theory & Practice. Cengage Learning, 2021;
13. Brynjolfsson, E., & McAfee, A. The Second Machine Age: Work, Progress, and Prosperity in a Time of Brilliant Technologies. W.W. Norton & Company, 2014;
14. Damodaran, A. Applied Corporate Finance. Wiley, 2020;
15. https://www.mof.ge/en/fl/sakhelmtsifo_finansebis_statistika_sakhelmtsifo_biujeti?page=1
16. <https://www.economy.ge/?page=economy&s=51&lang=ge>.